

Przeгляд ustawodawstwa pracy oraz przepisów pokrewnych

ZA OKRES KWIECIEŃ — MAJ 1952 r.

Zatrudnienie pracowników nauki w niektórych muzeach

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 22 marca 1952 r. (Dz. U.R.P. Nr 17, poz. 103) ustala muzea, podległe Ministrowi Kultury i Sztuki, w których mogą być zatrudniane — w ramach przewidzianych etatów — osoby, posiadające określone w obowiązujących przepisach kwalifikacje pracowników nauki. Wymienione osoby pobierać będą uposażenie według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 kwietnia 1951 r. o uposażeniu pracowników nauki (Dz. U.R.P. Nr 21, poz. 165 i Nr 63, poz. 430).

Zmiana przepisów prawa przemysłowego, dotyczących egzaminu na czeladnika

Rozporządzenie Ministra Przemysłu Drobego i Rzemiosła z 10 kwietnia 1952 r. (Dz. U.R.P. Nr 19, poz. 127), przedłużyło do dnia 31 grudnia 1953 okres, w którym stosowane są ulgi przy egzaminach na czeladnika, przewidziane w rozporządzeniu Przewodniczącego PKPG z 17 marca 1950 r. (Dz. U.R.P. Nr 17, poz. 146).

Przepisy o służbie wojskowej szeregowców i podoficerów sił zbrojnych

Ustawą z 28 marca 1952 r. (Dz. U.R.P. Nr 20, poz. 129) wprowadzono nowe przepisy o służbie wojskowej szeregowców i podoficerów sił zbrojnych. Przepisy te określają warunki przyjęcia do służby wojskowej, zasady jej odbywania oraz prawa i obowiązki szeregowców i podoficerów, zarówno w służbie czynnej, jak i w służbie nadterminowej.

Zatrudnianie młodocianych, którzy ukończyli 14 lat życia i nie przekroczyli 16 lat życia

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12 kwietnia 1952 r. (Dz. U.R.P. Nr 21, poz. 135) unormowało warunki przyjmowania do pracy, w celu przyuczenia do zawodu i późniejszego zatrudnienia, młodocianych, którzy ukończyli 14 lat a nie przekroczyli 16 lat życia. Przepisy tego rozporządzenia zostały szczegółowo omówione w kronice niniejszego numeru.

Czas trwania praktyk zawodowych uczniów średnich szkół rolniczych oraz studentów wyższej szkoły filmowej

Zarządzenie Nr 58 Prezesa Rady Ministrów z 20 marca 1952 r. (Monitor Polski Nr A-27, poz. 369) ustaliło czas trwania w roku szkolnym 1951/52 praktyk zawodowych (produkcyjnych) uczniów średnich szkół rolniczych oraz studentów wyższej szkoły filmowej. Czas trwania odnośnych praktyk wynosi: 1) w technikach rolniczych: dla klas I i II — 4 tygodnie (w okresie wakacyjnym), dla klas III — 3½, 5 i 7 miesięcy (zależnie od typu technikum), 2) w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej: po II i III roku studiów 4 tygodnie (w okresie wakacyjnym), po IV roku studiów — 4 miesiące (po 6 godzin dziennie).

Rejestracja spóźnionych roszczeń o zaopatrzenie inwalidzkie

Zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 20 marca 1952 r. (Monitor Polski Nr A-28, poz. 416) unormowało sprawę rejestracji spóźnionych roszczeń o zaopatrzenie inwalidzkie (zob. szczegółów w kronice, w notatce pt. „Zmiany w ustawie o zaopatrzeniu inwalidzkim“).

Zawieszenie wypłaty zasiłków rodzinnych dla stypendystów szkół wyższych

Zarządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 22 marca 1952 r. (Monitor Polski A-23, poz. 417) zawieszono wypłatę zasiłków (dodatków) rodzinnych pracownikom oraz emerytom i rencistom na dzieci, które korzystają ze stypendiów w czasie studiów w szkołach wyższych. Zasiłków nie wypłaca się także za okres niepobierania stypendium w okresie ferii letnich oraz za okres wstrzymania wypłaty stypendium w ciągu roku z winy stypendysty. Natomiast nie ulegają zawieszeniu w czasie otrzymywania stypendium zasiłki rodzinne, przysługujące sierotom z tytułu uprawnień do zaopatrzeń lub rent sierocych.

Określenie jednostek budżetowych, w których powołani zostali główni i starsi księgowi

Zarządzenie Nr 56 Prezesa Rady Ministrów z 15 marca 1952 r. (Monitor Polski Nr A-29, poz. 425) ustanowiło głównych księgowych w wydziałach ogólnogospodarczych prezydiów wojewódzkich rad narodowych, (Rad Narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz rad narodowych miast, stanowiących powiaty powyżej 100 tys. mieszkańców). W referatach ogólnogospodarczych prezydiów powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast, stanowiących powiaty poniżej 100 tys. mieszkańców) ustanowieni zostali starsi księgowi.

Udzielanie samodzielnym pracownikom nauki zezwoleń na dodatkowe zajęcia w zakresie pełnego etatu

Uchwała Nr 198 Prezydium Rządu z 22 marca 1952 r. (Monitor Polski Nr A-31, poz. 450) ustaliła zasady i warunki udzielania samodzielnym pracownikom nauki, objętym rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 kwietnia 1951 r. o uposażeniu pracowników nauki (Dz. U.R.P. Nr 21, poz. 165 i Nr 63, poz. 430), zezwoleń na przyjęcie w szczególnie uzasadnionych przypadkach dodatkowego zajęcia w zakresie pełnego etatu. Zezwolenia takie udzielają ministrowie resortowi, którym podlega szkoła wyższa lub placówka naukowa. Zezwolenie może być udzielone, jeżeli spełnione są następujące warunki: 1) praca dodatkowa ma charakter pracy naukowo-badawczej, artystycznej lub dydaktycznej w ramach specjalności naukowej pracownika, 2) wykonywanie

zajęcia dodatkowego nie przeszkodzi pracownikowi w wypełnianiu obowiązków pracownika nauki, wynikających z zajmowanego już przez niego stanowiska, 3) zatrudnianie dodatkowego danego pracownika jest niezbędne dla wykonania przez zakład pracy, w którym ma być wykonywane zajęcia dodatkowe, planowych zadań, mających istotne znaczenie dla gospodarki lub kultury narodowej, 4) stanowisko, które ma objąć dodatkowe samodzielny pracownik nauki, nie może być powierzone innemu pracownikowi. Uchwała przewiduje, że właściwy minister za zgodą Prezesa Rady Ministrów może też zezwolić samodzielnym pracownikom nauki na objęcie w charakterze zajęcia dodatkowego niektórych stanowisk o charakterze administracyjnym. Ogólna liczba pracowników nauki, którym udzielone zostaną zezwolenia na zajęcia dodatkowe w zakresie pełnego etatu, nie może przekraczać 25% ogólnej liczby samodzielnych pracowników nauki, zatrudnionych w szkołach wyższych i placówkach naukowych, podległych danemu ministrowi. Ograniczenia, wynikające z powyższej uchwały, nie dotyczą pracowników nauki, zajmujących stanowiska ministra, podsekretarza stanu lub inne stanowiska uznane przez Prezesa Rady Ministrów za równorzędne, oraz pracowników nauki będących członkami Polskiej Akademii Nauk.

Zmiana przepisów w sprawie zasad ustalania kategorii zaszerogowania osobistego robotników w zakładach produkcyjnych

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z 1 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-31, poz. 453) uzupełniło zarządzenie Przewodniczącego PKPG z 12 grudnia 1951 w sprawie zasad ustalania kategorii zaszerogowania osobistego robotników w zakładach produkcyjnych (Monitor Polski Nr A-105, poz. 1519) postanowieniem, które nakłada na kierownika zakładu pracy obowiązek poddania egzaminowi zakładowej komórki kontroli technicznej tych robotników, którzy w ciągu 2 kolejnych miesięcy dopuszczają się takiej ilości braków, która przekracza dopuszczalny dla danego rodzaju produkcji procent braków. Egzamin, przeprowadzany przez komisję kwalifikacyjną, ma na celu ustalenie właściwej kategorii zaszerogowania, wykluczającej powodowanie braków. Obowiązek poddania robotnika egzaminowi nie dotyczy tych przypadków, w których braki powstały z przyczyn niezależnych od robotnika.

Nowe godziny rozpoczynania pracy na terenie m. st. Warszawy

Okólnik Nr 77 Prezesa Rady Ministrów z 15 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-31, poz. 454) wprowadził z dniem 21 kwietnia br. nowe godziny rozpoczynania pracy w państwowych, spółdzielczych i społecznych zakładach pracy, położonych na terenie m. st. Warszawy. Godziny te dla poszczególnych kategorii zakładów pracy podane są szczegółowo w załączniku do zarządzenia.

Kontrola dyscypliny finansowej w zakresie etatów stawek i funduszu płac

Zarządzenia Ministra Finansów z dnia 20 i 21 marca 1951 r. (Monitor Polski Nr A-32, poz. 466 i 467) wprowadziły w życie w odniesieniu do jednostek budżetowych budżetu Państwa, oprócz państwowych ośrodków maszynowych) przepisy o rejestracji i kontroli przestrzegania dyscypliny finansowej w zakresie etatów, stawek i funduszu płac. Ponadto zostały ustalone szczegółowe zasady oraz tryb rejestracji i kontroli przestrzegania dyscypliny finansowej w zakresie etatów, stawek i funduszu płac, jak również w sprawie zakresu działania poszczególnych organów rejestrujących oraz banków.

Zwiększenie dyscypliny płac oraz polepszenie jakości robót w wykonawstwie budowlano-montażowym

Uchwała Nr 292 Prezydium Rządu z dnia 12 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-33, poz. 483) wprowadziła zarządzenia, mające na celu zwiększenie dyscypliny płac oraz polepszenie jakości robót w wykonawstwie budowlano-montażowym. Uchwała nakłada na kierowników budów odpowiedzialność za zgodność obmiaru robót z faktycznym stanem wykonania robót, zastosowanie przy kwalifikowaniu robót właściwych dla nich obowiązujących norm i cen jednostkowych oraz dokonywanie odbioru robót i ich opłacenie po uprzednim stwierdzeniu, w jakiej mierze dokonana robota odpowiada technicznym wymaganiom co do jej jakości. Uchwała przewiduje, że wynagrodzenie w pełnym wymiarze należy się pracownikowi tylko za robotę wykonaną całkowicie zgodnie z obowiązującymi technicznymi wymaganiami co do jej jakości. Jeżeli wykonana robota ma z winy pracownika wartość zmniejszoną lub wymaga dodatkowego nakładu dla uzyskania normalnej wartości, wynagrodzenie pracownika powinno być obliczone w wysokości

odpowiednio niższej. Za robotę w pełni zabrakowaną z winy pracownika wynagrodzenie pracownikowi nie przysługuje w ogóle. Pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia za przestój przez niego niezawiniony tylko w tym przypadku, gdy o przestoju natychmiast powiadomił kierownika budowy.

Zwolnienie niektórych podań i pism od opłaty skarbowej

Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 11 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-34, poz. 493) zwolniło od opłaty skarbowej niektóre podania i pisma, kierowane do władz i urzędów państwowych oraz niektóre świadectwa wydawane przez władze i urzędy państwowe. I tak od opłaty skarbowej m. in. zwolnione zostały: zażalenia, odwołania i skargi, podania o pracę w urzędach i instytucjach państwowych, podania o przyznanie zaopatrzeń ze Skarbu Państwa lub funduszy przedsiębiorstw, zakładów i monopolów, podania w sprawie poszukiwania zaginionych w czasie działań wojennych lub w związku z tymi działaniami, podania o wydanie wypisów z ksiąg stanu cywilnego, podania o wydanie zaświadczenia zamieszkania dla emerytów i rencistów, podania o wydanie świadectw niezbędnych m. in. do uzyskania uprawnień lub ulg z tytułu odbywania służby wojskowej, do uzyskania urlopu rolnego przez pracowników przedsiębiorstw państwowych, podania w sprawie ewidencji i kontroli ruchu ludności, podania o wydanie zaświadczenia zamieszkania lub zaświadczenia o poprzednim zatrudnieniu dla osób ubiegających się o pracę, M. in. następujące świadectwa zwolnione zostały od opłaty skarbowej: poświadczenia przez władze i urzędy państwowe własnoręczności podpisów swych pracowników oraz zgodności z pierwowpisem odpisów i wyciągów z dokumentów, stwierdzenie miejsca zamieszkania, poświadczenia dla celów zasiłków rodzinnych wydawane przez organa państwowe. Od opłaty skarbowej zwolnione zostały m. in. następujące pełnomocnictwa: do odebrania sumy pieniężnej do 150 zł oraz do odebrania sumy pieniężnej z tytułu należności podlegających przepisom o podatku od wynagrodzeń.

Zwolnienie od opłaty skarbowej poświadczeń, dotyczących ubezpieczenia rodzinnego

Okólnik Ministra Finansów z dnia 11 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-34, poz. 500) wyjaśnił, że przepis art. 10 ust. 2 dekretu z dnia 28 października

1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U.R.P. Nr 66, poz. 414) stanowiący, iż zarządy gminne (obecnie prezydja właściwych rad narodowych) obowiązane są wystawiać bezpłatnie zaświadczenia, potrzebne do ustalenia uprawnień do zasiłków rodzinnych, — należy uważać jako nadal obowiązujący i przysznający zwolnienie od opłaty skarbowej wymienionym wyżej oświadczeniom i zaświadczeniom. Jednocześnie uchylone zostało pismo okólne Ministerstwa Finansów z 12 kwietnia 1951 r. Nr PM-4589/4/51, polecające pobieranie opłat od zaświadczeń zamieszkania dla celów zasiłków rodzinnych.

**Zmiana przepisów
w sprawie praktyk zawodowych,
wakacyjnych i dyplomowych
uczniów szkół zawodowych
i studentów szkół wyższych**

Zarządzenie Nr 83 Prezesa Rady Ministrów z 24 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-35, poz. 515), uzupełniające załącznik Nr 2 do zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z 21 stycznia 1952 r. w sprawie czasu trwania trybu odbywania, planowania oraz zasad opłacania praktyk zawodowych, wakacyjnych i dyplomowych uczniów szkół zawodowych i studentów szkół wyższych (Monitor Polski Nr A-9, poz. 88 i Nr A-27, poz. 369 i 370) — wprowadziło 4-tygodniowe praktyki wakacyjne (w miesiącu lipcu) dla studentów wychowania fizycznego po II roku studiów.

**Zaszeregowanie b. emerytów samorząd.
do grup uposażenia**

Zarządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 18 marca 1952 r. (Monitor Polski Nr A-35, poz. 523) pracownicy b. związków samorządu terytorialnego oraz ich przedsiębiorstw i zakładów, którzy ostatnio w służbie samorządowej zajmowali stanowiska, odpowiadające stanowiskom w takiego rodzaju służbie państwowej, dla którego ustanowione były odrębne grupy uposażenia, obowiązujące w dniu 1 listopada 1950 r. — zaszeregowani zostali do najniższej z tych grup, przewidzianej dla danego stanowiska w służbie państwowej. Przy zaszeregowaniu nauczycieli uwzględnia się ich kwalifikacje i czas służby według obowiązujących w dniu 1 listopada 1950 r. przepisów, odnoszących się do nauczycieli w służbie państwowej. B. emerytów samorządowych zaszeregowuje się przy odpowiednim zastosowaniu zasad, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 21 lutego 1951 r. (Dz.

U.R.P. Nr 13, poz. 100), i po zasięgnięciu opinii miejscowej organizacji zawodowej, obejmującej pracowników tego samego lub pokrewnego zawodu.

**Organizacja akcji socjalnej
dla pracowników państwowych**

Okólnik Nr 69 Prezesa Rady Ministrów z 4 kwietnia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-35, poz. 525) uchylił dotychczasowe zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, dotyczące akcji socjalnej dla pracowników państwowych (Monitor Polski z 1950 r. Nr A-26, poz. 279 i Nr A-53, poz. 604). Jednocześnie okólnik ten ustala, że organizację i kierownictwo akcji socjalnej poszczególnych resortów wykonywać będą odtąd samodzielne referaty akcji socjalnej, utworzone w ministerstwach i urzędach centralnych. W prezydiach wojewódzkich rad narodowych sprawy akcji socjalnej prowadzić będą — oddziały (referaty) akcji socjalnej, natomiast w innych urzędach II instancji oraz w jednostkach zatrudniających większą liczbę pracowników — referenci akcji socjalnej.

**Jednolite normy i stawki akordowe
dla robotników, zatrudnionych
przy pracach załadunkowych
i wyładunkowych**

Uchwała Nr 344 Prezydium Rządu z 3 maja 1952 r. (Monitor Polski Nr A-37, poz. 542) wprowadziła jednolite normy i stawki akordowe dla robotników, zatrudnionych przy pracach załadunkowych i wyładunkowych. Warunki techniczne, warunki umowne, normy pracy i normy wynagrodzenia określono szczegółowo w załączonym do uchwały katalogu norm załadunkowych i wyładunkowych dla ładunków masowych. Uchwała przewiduje, że stawki akordowe nie mają zastosowania do prac załadunkowych i wyładunkowych w transporcie wewnętrznym przedsiębiorstw przemysłowych oraz w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych. Stawki godzinowe według obowiązujących układów zbiorowych pracy zachowano jedynie dla prac załadunkowych i wyładunkowych dokonywanych wyjątkowo za wynagrodzeniem dniówkowym, jak również dla opłacenia czasu przejazdu za ładunkiem i po ładunek, oraz niezawinionego przez robotników postoju. Dla prac załadunkowych i wyładunkowych, wykonywanych przez robotników dorywczo zatrudnionych, tj. nie pozostających w stałym stosunku pracy w danej jednostce gospodarczej, stawki akordowe

ustalone w załączonym katalogu ulegają podwyższeniu o 15% (przez właściwego ministra mogą być podwyższone do 25%). Kierownik przedsiębiorstwa lub osoba przez niego upoważniona obowiązana jest podać robotnikom każdorazowo przed przystąpieniem do pracy stawkę akordowa, właściwą dla wykonywanej pracy.

Plan zapotrzebowania na dodatkową niewykwalifikowaną siłę roboczą

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 57 z 29 lutego 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 10, poz. 63) ustaliło zasady opracowania planów i rozdziału niewykwalifikowanej siły roboczej na 1952 r. Zarządzenie przewiduje, że werbunkiem siły roboczej objęte być mogą wyłącznie te zakłady pracy, które posiadają szczególnie ważne znaczenie dla gospodarki narodowej. Zakłady takie znajdują się w kilkunastu resortach, wymienionych w zarządzeniu.

Usługi monterów zagranicznych

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 108 z 31 marca 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 12, poz. 78) ustaliło tryb planowania, zamawiania i kontrolowania usług monterów zagranicznych przy montażu importowanych urządzeń. Do zarządzenia dołączona jest instrukcja, określająca szczegółowo planowanie usług monterów zagranicznych, tryb postępowania przy sprowadzaniu tych monterów oraz tryb postępowania przy korzystaniu z ich usług.

Zasady wynagrodzenia pracowników, zatrudnionych w oddziałach zaopatrzenia robotniczego

Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 115 z 4 kwietnia 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 14, poz. 83) ustala zasady wynagrodzenia pracowników, zatrudnionych w oddziałach zaopatrzenia robotniczego. Zasady te podane są szczegółowo w załączniku do zarządzenia, który zawiera tymczasowy regulamin premiowania pra-

cowników umysłowych zarządu oddziału zaopatrzenia robotniczego, tabelę płac i regulamin premiowania pracowników gospodarstw pomocniczych oddziału zaopatrzenia robotniczego (płatnych miesięcznie), zasady wynagradzania pracowników sklepów oddziałów zaopatrzenia robotniczego oraz zasady wynagradzania pracowników pralni oddziału zaopatrzenia robotniczego.

Sprawa zatrudniania w godzinach nadliczbowych i w drugiej zmianie pracowników szkolących się w technicach dla pracujących i w wieczorowych szkołach inżynierskich

Okólnik Przewodniczącego PKPG Nr 7 z 3 kwietnia 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 14, poz. 84) ustali, że pracowników przedsiębiorstw i zakładów gospodarki uspołecznionej, uczących się w technicach dla pracujących oraz w wieczorowych szkołach inżynierskich, można zatrudniać w godzinach nadliczbowych oraz w pracy na drugą zmianę tylko w wyjątkowych przypadkach, podyktowanych koniecznością wykonania szczególnie ważnych i pilnych zadań.

Wynagrodzenie członków rad zakładowych zwolnionych od pełnienia czynności zawodowych

Okólnik Przewodniczącego PKPG Nr 8 z 8 kwietnia 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 15, poz. 88) ustalił zasady wynagradzania członków rad zakładowych, zwolnionych od pełnienia czynności zawodowych. Wynagrodzenie wymienionych osób, należne z umowy o pracę, obliczane jest według zasad obowiązujących dla ustalenia wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego. Wynagrodzenie to wypłaca się z zatwierdzonego funduszu płac. Członek rady zakładowej wybrany ponownie i nadal zwolniony od pełnienia czynności zawodowych, otrzymuje średni zarobek pracownika w tym samym szaseregowaniu osobistym w oddziale, w którym pracował przed wyborem do rady zakładowej.

Orzecznictwo

KODEKS KARNY

1. Pracownik instytucji państwowej w systemie planowej gospodarki socjalistycznej powinien uważać się za współgospodarza powierzonego jego pieczy majątku państwowego i dbać o interes państwa jak o swoje własne dobro.

2. Wychodząc z tego założenia, urzędnik państwowy w ustroju socjalistycznym nie może w żadnym przypadku wykorzystywać swego stanowiska w tym celu, aby zarobić ze szkodą interesu państwowego.

3. Skoro zatem oskarżony wbrew powyższemu obowiązkowi wyprowadził ze składu benzynę powierzoną jego trosce w przeddzień podwyżki ceny (mimo nawet uiszczenia za nią ceny dawnej) ze świadomością, że Państwo poniesie wskutek tego stratę, dopuścił się tym samym nadużycia swej władzy w chęci osiągnięcia korzyści majątkowej.

Z u z a s a d n i e n i a orzeczenia SN z dn. 17.9.1951 r. — I. K. 280/51.

Sąd Wojewódzki zgodnie z danymi przewodu sądowego ustalił, że kierownik składu dystrybucyjnego Centrali Produktów Naftowych Władysław S. i magazynier tego składu Bolesław D. po otrzymaniu w dniu 31.12.1947 r. od swych władz centralnych zawiadomienia o podwyżce z dniem 1.1.1948 r. ceny benzyny postanowili tę okoliczność wykorzystać celem osiągnięcia dla siebie korzyści majątkowej. W tym celu osk. S. wypożyczył od kierownika spółdzielni Rolniczo-Handlowej 7 pustych beczek, które następnie po napełnieniu ich benzyną pochodzącą ze składu i zapłaconą wg dawnej ceny, przesłał mu na przechowanie. Benzynę tę oskarżeni S. i D. sprzedali z zyskiem w kwocie 58.000 zł, którą się podzielili.

Sąd zasadnie skwalifikował działanie osk. z art. 286 § 2 kk.

Jak bowiem wynika z wyjaśnienia osk. D. oraz z zeznania świadka, kierownik składu zawiadomiony został o zwwyżce cen w końcu grudnia 1947 r. o godz. 15-ej. Interes gospodarczy Państwa wyrażał się od tego momentu w tym, aby benzyna sprzedawana była wg nowoskalkulowanych (wyższych) cen. Sprzedaż więc w przededniu podwyżki ceny benzyny w większych ilościach, przekraczających normalne bieżące zapotrzebowanie, stanowiła spekulację manipulacyjną i była

działaniem na szkodę Państwa. Tego publicznego interesu państwowego szczególnie obowiązany był dopilnować oskarżony S. z tytułu swego stanowiska. Jak to już bowiem Sąd Najwyższy wyjaśnił, urzędnik państwowy w systemie planowej gospodarki socjalistycznej powinien uważać się za współgospodarza powierzonego jego pieczy majątku państwowego i dbać o interes Państwa jak o swoje własne dobro. Wychodząc z tego założenia urzędnik państwowy w ustroju socjalistycznym nie może w żadnym przypadku wykorzystywać swego stanowiska w tym celu, aby — na wzór prywatnego kapitalisty — „zarobić“ ze szkodą interesu państwowego. Skoro zatem oskarżony wbrew powyższemu obowiązkowi wyprowadził ze składu benzynę powierzoną jego trosce w przeddzień podwyżki ceny (mimo uiszczenia za nią ceny dawnej) ze świadomością, że Państwo poniesie wskutek tego stratę, — dopuścił się tym samym nadużycia swej władzy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (art. 286 § 2 kk). Odmienne stanowisko rewizji usiłującej przeprowadzić tezę, że osk. dokonując inkryminowanej mu transakcji, działał legalnie jako „prywatny“ nabywca, nie da się utrzymać jako sprzeczne z podstawowymi założeniami gospodarczymi Państwa.

Należy poza tym dodać, że nie jest prawdziwe twierdzenie rewizji, że ludność na ogół wiedziała o zwwyżce cen benzyny, gdyż w toku przewodu sądowego okoliczność ta nie została stwierdzona.

Sąd nie jest obowiązany przy wymiarze kary uwzględnić wszystkich okoliczności, które mogłyby być uważane za łagodzące. Sąd zasadnie przyjął, iż osk. D. należało wymierzyć surowszą karę z uwagi na szczególne natężenie jego złej woli oraz wobec tego, że był on inicjatorem dokonanych przestępstw.

USTAWA Z 7 MARCA 1950 R. O ZAPOBIEŻENIU PŁYŃNOŚCI KADR

(Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 107)

1. Opuszczenie stanowiska służbowego po upływie terminu wypowiedzenia pracy przez pracownika, podlegającego przepisom ustawy z 7.3.1950 r. o zapobieżeniu plynności kadr (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 107) podpada pod art. 6 tej ustawy.

2. Nakaz wydany przez właściwą władzę w oparciu o art. 1 i 3 ustawy z dn. 7.3.1950 r. i przepisy rozporządzenia Rady Ministrów 17.4.1950 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 153) — stanowi orzeczenie urzędu, podlegające samodzielnej ocenie sądu na podstawie art. 6 kpk.

Z u z a s a d n i e n i a

orzeczenia S. N. z 1.8.1951 r. — Nr IKO 271/51.

Ustawa specjalna uchyla moc ustawy ogólnej: np. przepis art. 226 kk jest ustawą specjalną, wyłączającą możliwość zastosowania przepisu ogólnego, tj. art. 225 kk. Nie można wtedy podciągać odnośnych czynów pod oba przepisy i wymierzać karę surowszą w myśl art. 36 kk, gdyż czyn podpada wtedy nie pod dwa przepisy ustawy karnej, lecz tylko pod jedną ustawę, a mianowicie pod ustawę specjalną (a nie surowszą). Oczywiście osobnik, podpadający pod ustawę z dnia 7.3.1950 r. o zapobieżeniu płynności kadr może popełnić przestępstwo z ustawy z 19.4.1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 168), ale czyn polegający na opuszczeniu stanowiska służbowego po upływie terminu wypowiedzenia pracy przez pracownika, podlegającego przepisom ustawy o zapobieżeniu płynności kadr, nie może wyczerpywać także dyspozycji art. 7 ustawy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy, a to dlatego, że ta ustawa jest ustawą ogólną, w stosunku do której jest ustawa o zapobieżeniu płynności kadr jest ustawą specjalną.

W tym przypadku należy zakwalifikować czyn tylko pod art. 6 ustawy o zapobieżeniu płynności kadr, ponieważ przepis ten przewiduje przestępstwo specjalne w stosunku do ogólnego naruszenia dyscypliny pracy. Tu podmiotem przestępstwa może być każdy pracownik, tam tylko pracownik o specjalnych właściwościach.

Nakaz wydany przez właściwą władzę administracyjną w oparciu o przepisy zawarte w ustawie o zapobieżeniu płynności kadr oraz w rozporządzeniu wykonawczym Rady Ministrów z 17.4.1950 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 153) stanowi orzeczenie urzędu w rozumieniu art. 6 kpk, podlegające samodzielnej ocenie sądu.

Dlatego też sąd jest w szczególności uprawniony do samodzielnego rozstrzygnięcia w każdym konkretnym przypadku, czy osoba, której nakaz dotyczył, należy

do kategorii pracowników wymienionych w § 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów.

U S T A W A

Z 19 KWIETNIA 1950 R.
O ZABEZPIECZENIU SOCJALISTYCZNEJ
DYSCYPLINY PRACY
(Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 168)

A

1. Członek spółdzielni pracy jest pracownikiem w rozumieniu ustawy z dn. 19. IV. 1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy.

2. Przepisy prawne, odnoszące się do umowy o pracę w zasadzie nie mają zastosowania do członków spółdzielni pracy, w szczególności nie mają tu zastosowania przepisy o rozwiązaniu umowy o pracę. W braku jednak postanowień statutu spółdzielni i ustawy o spółdzielniach sąd wypełnia lukę w prawie według zasad art. 1 i 3 przepisów ogólnych prawa cywilnego (Dz. U. R. P. z 1950 r. Nr 34, poz. 311), przy czym może mieć na uwadze przepisy regulujące stosunek pracy, a dotyczące tego samego zagadnienia prawnego.

U z a s a d n i e n i e

orzeczenia S. N. Nr I.K.O. 185/51

Ustawa o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy dotyczy wszystkich osób zatrudnionych w społecznych zakładach pracy, instytucjach lub urzędach (art. 1 ustawy). W myśl art. 1 ustawy z 29. X. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. R. P. z 1950 r. Nr 25, poz. 232) spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą w ramach narodowego planu gospodarczego. Spółdzielnia pracy jest jednym z typów spółdzielni. Członkowie takiej spółdzielni, zatrudnieni w niej w zakresie jej działalności, są tedy pracownikami w myśl ustawy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy.

Przepisy ustawy o spółdzielniach oraz oparte na nich postanowienia statutów poszczególnych spółdzielni regulują stosunki współzycia społecznego jakościowo odmienne od stosunków, wynikających z umów o pracę, zawieranych pomiędzy pracownikami a pracodawcami, zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami ustawodawstwa pracy. Wszelkie zatem zagadnienia prawne, dotyczące stosunków pracy członków spółdzielni, należy w zasadzie rozstrzygać w myśl powołanych wy-

zej przepisów ustawy o spółdzielniach i postanowień statutów.

W przypadku jednak, gdy przepisy te nie dają wyrażnej podstawy do rozstrzygnięcia konkretnego zagadnienia, Sąd — w myśl ogólnych przepisów prawa cywilnego — powinien ustalić podstawę rozstrzygnięcia samodzielnie, kierując się zasadami ustroju i współżycia społecznego w Państwie Ludowym, przy czym brać w drodze analogii pod uwagę także odpowiednie przepisy obowiązującego ustawodawstwa pracy.

B

Czyn przewidziany w art. 7 ustawy z 19. IV. 1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy może być popełniony tylko „złośliwie“, a więc w zamiarze bezpośrednim. Działanie sprawcy, noszące cechy lekkomyślności lub niedbalstwa nie stanowi przestępstwa polegającego na „złośliwym“ naruszeniu dyscypliny pracy.

Z u z a s a d n i e n i a

orzeczenia S. N. Nr I. K. 167/51.

Sąd Najwyższy wyraził następujący pogląd prawny:

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, rozpoznając sprawę w trybie rewizji nie zanalizował treści świadectw lekarskich, z których wynika, że oskarżony nie nadaje się do pracy w kopalni i przeniósł ciężar zagadnienia na niedopełnienie przez osk. obowiązku powiadomienia kierownika kopalni o swym stanie zdrowia. To zaniedbanie osk. uznał Sąd za podstawę do stwierdzenia w zachowaniu się osk. cech złośliwego, w sensie art. 7 ustawy z dn. 19. IV. 1950 r., naruszenia dyscypliny pracy.

Stanowisko to jest niesłuszne.

Czyn z art. 7 ustawy z 19. IV. 1950 r. może być popełniony tylko złośliwie, a więc w zamiarze bezpośrednim.

Nie istnieje zatem możliwość uznania za przestępstwo polegające na złośliwym naruszeniu dyscypliny pracy — takiego działania sprawcy, które nosi cechy lekkomyślności bądź niedbalstwa.

W przedmiotowej sprawie zostało stwierdzone, że opuszczenie przez osk. pracy było spowodowane jego złym stanem zdrowia, w stopniu uniemożliwiającym pracę w kopalni — nie posiada więc ono cech złośliwości.

Sąd Najwyższy wziął również pod uwagę, iż osk. bezpośrednio po opuszczeniu

pracy w kopalni, rozpoczął pracę w innym zakładzie pracy w warunkach, odpowiadających jego stanowi zdrowia i jak wynika ze znajdującego się w aktach zaświadczenia ma opinię pilnego i starannego pracownika.

W tym stanie rzeczy należało zaskarżony wyrok uchylić i osk. z zarzutu popełnienia przypisanego mu czynu uniewinnić.

C

Dalsze uchylanie się oskarżonego od pracy już po odbyciu kary aresztu, orzeczonej wyrokiem na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 19. IV. 1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy za uchylanie się tegoż oskarżonego od odbycia kary sądowej wymierzonej mu na podstawie art. 8 teże ustawy, nie zawiera już w sobie cech przestępstwa.

Z u z a s a d n i e n i a

orzeczenia S. N. z dn. 23. II. 1951 r. — I. K. 139/51.

Sąd Najwyższy wyraził następujący pogląd prawny:

Uchylenie się oskarżonego od pracy po odbyciu kary aresztu, orzeczonej wyrokiem z dnia 27 lipca 1950 r. nie stanowi występku z art. 13 ustawy z dn. 19. IV. 1950 r.

Dyspozycja art. 13 cyt. ustawy obejmuje w szczególności przypadki, uchylania się od odbycia kary sądowej, orzeczonej na podstawie art. 8 teże ustawy, które ustawodawca traktuje jako największe naruszenie socjalistycznej dyscypliny pracy i dlatego przewiduje za nie najbardziej surową sankcję karną w postaci kary aresztu do sześciu miesięcy.

Skoro oskarżony odbył już karę dwumiesięcznego aresztu za to, iż uchylił się od odbycia kary sądowej z art. 8 wymienionej ustawy, wymierzonej mu wyrokiem z dnia 10. VI. 1950 r., to wspomniana kara pozbawienia wolności pochłonęła karę sądową w postaci nałożonego nań obowiązku pozostawiania przez okres jednego miesiąca przy pracy w kopalni X.

Zgodnie z art. 9 wymienionej ustawy, oskarżonemu nie wolno było rozwiązać umowy o pracę jedynie w okresie odbywania kary sądowej, polegającej na wykonywaniu tej samej pracy z potrąceniem części wynagrodzenia, a więc kary z wyroku z dnia 10 czerwca 1950 r. Jeśli zaś za uchylenie się od odbycia tej kary

oskarżony był skazany wyrokiem z dnia 27 lipca 1950 r. karą dwumiesięcznego aresztu na zasadzie art. 13 ustawy z dn. 19. IV. 1950 r., to tym samym przestał już oskarżonego obowiązywać zakaz rozwiązania umowy o pracę, wobec czego niepodjęcie przez niego pracy w kopalni X po wyjściu z więzienia stanowić może jedynie jednostronne zerwanie umowy o pracę, mogące spowodować dla niego tylko ujemne skutki cywilne.

O R Z E C Z N I C T W O PAŃSTWOWEJ KOMISJI LOKALOWEJ

w sprawie stosowania przepisów o mieszkaniach służbowych i mieszkaniach pracowniczych

1. Zakres uprawnień „dawnego pracodawcy“ do dyspozycji mieszkaniem pracowniczym, którego przydziału dokonał „nowy pracodawca“ w trybie § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21. VI. 1950 r.

Przydział mieszkania pracowniczego wydany na podstawie § 22 ust. 2 rozp. Rady Ministrów z dn. 21. VI. 1950 r. przez „nowego pracodawcę“ nie przesądza kwestii dyspozycji lokalem i nie może ograniczać uprawnień „dawnego pracodawcy“ do dyspozycji tym lokalem, ustala on bowiem jedynie, że lokal jest mieszkaniem pracowniczym. W przypadku zwolnienia lokalu przez najemcę, któremu nowy pracodawca wydał przydział, lokalem opróżnionym dysponuje „dawny pracodawca“ i on jedynie uprawniony jest wydać nowy przydział na zwolnione mieszkanie. Nie zmienia tego stanu okoliczność, że „nowy pracodawca“ przydzielił dotychczasowemu najemcy — swemu pracownikowi inne mieszkanie pracownicze w tym zamiarze, by na zwolnione mieszkanie wydać przydział innemu swemu pracownikowi, uczynił to jednak bez porozumienia i bez zgody „dawnego pracodawcy“. Dla pracodawcy, dysponującego mieszkaniem pracowniczym, zmiana w osobie najemcy ma istotne znaczenie, ponieważ w stosunku do byłego pracownika przysługują mu upraw-

nienia, wynikające z § 12 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21. VI. 1950 roku oraz posiada on prawo dysponowania powierzchnią mieszkalną niewykorzystaną zgodnie z obowiązującymi normami załadnienia mieszkań pracowniczych.

2. W jakim stadium sporu o opróżnienie mieszkania służbowego bądź mieszkania pracowniczego istnieje możliwość zawieszenia wszczętego postępowania w związku z kwestią ustalenia strony winnej ustania stosunku pracy?

„W okólniku Nr 9 Państwowej Komisji Lokalowej z dnia 5. IV. 1951 r. w sprawie wykładni i trybu postępowania przy stosowaniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 21. VI. 1950 r. w sprawie mieszkań służbowych i mieszkań pracowniczych została ustalona w pkt. B 2 zasada prawna, że w przypadku zawieszonego w instancji sądowej, bądź u innej władzy, sporu co do uznania stosunku pracy za nieistniejący, albo o określenie strony winnej rozwiązania tego stosunku, wojewódzka komisja lokalowa zawiesza postępowanie o opróżnienie mieszkania służbowego bądź mieszkania pracowniczego do czasu wydania przez tę władzę prawomocnej decyzji.

Pragnąc ustalonej wyżej zasadzie prawnej nadać jednoznaczną treść, Państwowa Komisja Lokalowa dodatkowo wyjaśnia, że pkt B 2 cyt. okólnika należy interpretować w taki sposób, że dotyczy on jedynie sporów mających na celu ustalenie strony winnej ustania stosunku pracy, wniesionych do właściwej władzy przed dniem wydania decyzji przez wojewódzką komisję lokalową.

Ustalając taką wykładnię Państwowa Komisja Lokalowa kierowała się chęcią zapobieżenia faktom nadużywania postanowienia pkt. B 2 okólnika przez usuniętych z pracy pracowników, którzy wnoszą do sądu sprawę o odszkodowanie z tytułu rzekomo bezprawnego rozwiązania z nimi stosunku pracy wyłącznie w celu odwołania eksmisji z mieszkania służbowego bądź pracowniczego“.

Wyjaśnienia przepisów z zakresu prawa pracy i pokrewnych*)

UMOWA O PRACĘ

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U.R.P. Nr 35, poz. 323 — z późniejszymi zmianami)

do art. 5 i 25

1. W związku z zapytaniem, czy można z członkami zarządu spółdzielni zawierać umowy o pracę wyłącznie na czas kadencji, MP i OS w piśmie z dnia 7.V.1952 Nr Po 11c-52/52 zajęło następujące stanowisko:

„MPIOS komunikuje, iż zawarcie umowy o pracę z członkiem zarządu spółdzielni na czas od wyboru do wygaśnięcia mandatu może być traktowane jako zawarcie umowy na czas określony w rozumieniu art. 5 pkt. 3 rozporządzenia z dnia 16.III.1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych. Umowa na czas określony może być bowiem zawarta nie tylko na okres kalendarzowy, lecz również na czas do dnia nastąpienia pewnej określonej okoliczności, której dokładna data nie jest wiadoma, lecz sam fakt, że okoliczność ta ma nastąpić — nie ulega wątpliwości.

Powolywanie na kilka kadencji z rzędu lub pewne odchylenia w czasie trwania kadencji nie zmieniają faktu, iż umowy o pracę z wybieralnymi członkami zarządu mogą być zawierane na czas trwania kadencji. Wypowiedzenie takiej umowy o pracę nie byłoby wymagane, jeżeli zawiera ono wyraźne sformułowanie, że została zawarta na czas trwania mandatu“.

2. Jeden z zakładów pracy zwrócił się do MP i OS z zapytaniem w następującej sprawie:

Pracownik fizyczny został przeniesiony na stanowisko pracownika umysłowego, a gdy przepracował 2 i 1/2 miesiąca w tym charakterze, administracja zakładu pracy wypowiedziała mu umowę o pracę z dwutygodniowym wypowiedzeniem, uznając okres zatrudnienia przez pierwsze trzy miesiące za okres próbny.

W sprawie tej MP i OS w piśmie z dnia 5.IV.1952 Nr Po 11c-32/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MP i OS komunikuje, że pracownicy umysłowi, wysunięci spośród robotników, uzyskują wszelkie prawa pracowników umysłowych.

W takim przypadku pracownikowi służy prawo do trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, jeżeli został on przesunięty do kategorii pracowników umysłowych — bez wyraźnego zastrzeżenia okresu próbnego.

W zakresie praw urlopowych służy temu pracownikowi umysłowemu do urlopu jak pracownikom umysłowym, w myśl pisma okólnego Przewodniczącego PKPG z dnia 29.III.1951 r. — w sprawie uprawnień urlopowych pracowników umysłowych wysuniętych spośród robotników (Biuletyn PKPG Nr 9, poz. 100)“.

3. W praktyce zachodzą przypadki, że administracja zakładu pracy wypowiada pracownikowi warunkij płacy, a to celem późniejszego przesunięcia danego pracownika na inne stanowisko, a co za tym idzie dokonania zmiany wynagrodzenia.

W razie nie przyjęcia przez pracownika proponowanych warunków pracy i płacy zachodzi pytanie, czy zakład pracy ma obowiązek dodatkowo wypowiedzieć umowę o pracę (lub w braku takiego wypowiedzenia wypłacić wynagrodzenie za czas wypowiedzenia).

W sprawie tej MP i OS w piśmie z dnia 27.II.1952 r. Nr Po-11c-18/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MP i OS komunikuje, że w przypadku wypowiedzenia pracownikowi w ustawowym terminie tytułu służbowego i warunków płacy nie zachodzi potrzeba ponownego wypowiedzenia umowy o pracę w razie, gdy pracownik nie godzi się na przyjęcie nowych warunków mniej korzystnych od poprzednich“.

CZAS PRACY

Rozporządzenie z 26 stycznia 1922 r. w sprawie czasu pracy osób zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. U.R.P. Nr 18, poz. 148 — z późniejszymi zmianami)

do § 2 i § 4

W związku z zapytaniem, czy w odniesieniu do pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu godziny pracy ponad 8 (wzgl. 6) godzin należy traktować jako godziny nadliczbowe w rozumieniu art. 16 ustawy z 18 grudnia 1919 r. o czasie

*) Skróty: MP i OS oznacza Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, PRM — Prezydium Rady Ministrów.

pracy w przemyśle i handlu (Dz. U.R.P. Nr 94 z 1933 r., poz. 734 — z późniejszymi zmianami) — oraz czy udzielanie zezwoleń na przedłużanie czasu pracy osób pilnujących, a wykonywających w czasie pilnowania jednocześnie inną przerywaną pracę dodatkową (§ 4 rozporządzenia), może mieć miejsce jedynie w przypadkach określonych w art. 8 pkt. b) powołanej ustawy.

MP i OS w piśmie z dnia 28.III.1952 r. Nr Po-12c-20/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MP i OS komunikuje, że pracownicy objęci przepisami rozporządzenia z 26 stycznia 1922 r. w sprawie czasu pracy przy pilnowaniu mogą być zatrudniani do 10 godzin na dobę, przy czym ta norma czasu pracy jest dla nich normalnym czasem pracy, wobec czego za pracę ponad 8 godzin w granicach do 10 wzgl. 12 godzin nie przysługują im dodatki do wynagrodzenia określone w art. 16 powołanej ustawy.

Wiele układow zbiorowych pracy przewiduje, że pracownicy zatrudnieni przy pilnowaniu (nie otrzymujący wynagrodzenia ryczałtowego) powinni otrzymywać za 4 godziny pracy (od 9 do 12) 10 proc. wzgl. 20 proc. dodatku do stawki godzinowej.

Odnosnie udzielania zezwoleń na stosowanie 10 wzgl. 12 godzinnego dnia pracy (§ 4 omawianego rozporządzenia), Ministerstwo jest zdania, że zezwoleń tych należy udzielać także w okolicznościach nie wymienionych w art. 8 ustawy“.

URLOPY PRACOWNICZE

Ustawa z 16 maja 1922 r. o urlopiach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz.U.R.P. z 1949 r. Nr 47, poz. 765 i z 1950 r. Nr 13 poz. 123).
do art. 5

W związku z zapytaniem, czy leczenie sanatoryjne należy zaliczać na poczet urlopu wypoczynkowego, czy też niezależnie od leczenia sanatoryjnego w danym roku kalendarzowym należy udzielić pracownikowi przysługującego mu urlopu wypoczynkowego, MPiOS w piśmie z dn. 28.II.1952 r. Nr Po-13c-15/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MPiOS komunikuje, że leczenie sanatoryjne nie pozbawia pracownika urlopu wypoczynkowego tylko wówczas, gdy zostało przyniesione na okres niezdolności do pracy, spowodowanej chorobą i stwierdzonej przez właściwą komisję lekarską“.

OCHRONA PRACY KOBIECI

Ustawa z 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz.U.R.P. z 1948 r. Nr 27, poz. 182 — z późniejszymi zmianami).

do art. 16

Jeden z zakładów pracy zwrócił się do MPiOS o rozstrzygnięcie następującej kwestii:

Pracownica umysłowa została zaangażowana do pracy na czas określony do 31 sierpnia 1951 r. Na skutek stanu ciąży umowa została przedłużona do przewidywanego dnia porodu, tj. do 31 grudnia. Poród nastąpił jednak 13 grudnia 1951, wobec czego powstaje kwestia do jakiego terminu przysługuje pracownicy wynagrodzenie od pracodawcy.

W sprawie powyższej MPiOS w piśmie z dnia 10.IV.52 Nr Po-17c-24/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MPiOS komunikuje, że zgodnie z brzmieniem art. 16 p. 4 ustawy z dnia 28.IV.1928 r. o zmianie ustawy z dnia 2.VII.1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet, umowa o pracę zawarta na czas określony ulega przedłużeniu do dnia porodu.

W konkretnym jednak przypadku, gdy poród nastąpił przed ustalonym dniem rozwiązania umowy — zakład pracy winien wypłacić pracownicy uposażenie do dnia 31 grudnia włącznie. O resztę należności w formie zasiłku połogowego zainteresowana winna ubiegać się w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych“.

INSPEKcja PRACY

Rozporządzenie z 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz.U.R.P. Nr 67, poz. 570) z późniejszymi zmianami
do art. 2

Z uwagi na specyficzne cechy stosunku pracy członków spółdzielni pracy, nadzorowanie przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy w odniesieniu do pracowników — członków spółdzielni pracy zostało wyłączone spod kompetencji inspekcji pracy. Wobec nasuwających się wątpliwości, czy nadzór inspekcji pracy odnosi się nadal do pracowników spółdzielni pracy, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (a nie stosunku członkowskiego) MPiOS w piśmie z dnia 28.IV.1952 r. Nr Po-12c-36/52 udzieliło następujących wyjaśnień:

„MPiOS komunikuje, że do zakresu działania inspekcji pracy w odniesieniu do pracowników — członków spółdzielni pracy (m. in. w zakresie czasu pracy)

w odniesieniu do pracowników spółdzielni pracy, nie będących członkami spółdzielni a zatrudnionych w spółdzielniach pracy na podstawie umowy o pracę. Okólnik Ministra Pracy z 11.III.1952 r. wyłącza jedynie spod kompetencji inspekcji pracy stosunki pracy członków spółdzielni“.

DISCYPLINA PRACY

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1950 r. o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy (Dz.U.Nr 20 poz. 168).

1. W uzupełnieniu wyjaśnienia swego z dnia 5.III.1951 Nr Os-0110/76 w sprawie wynagrodzenia za godziny zwolnienia z pracy wykładowców¹⁾ PRM z dnia 28.IV 1952 r. Nr Os-0110/76 udzieliło następującego dodatkowego wyjaśnienia:

„PRM komunikuje, że wyjaśnienie PRM w piśmie do MPiOS Nr Os-0110/76 w sprawie wynagrodzenia za godziny zwolnienia z pracy wykładowców, dotyczące potrącania stosunkowej części wynagrodzenia za godziny zwolnienia z pracy pracowników, wykładających w średnich szkołach zawodowych, nie dotyczy pracowników-fachowców, wyznaczonych do nauczania w szkolnictwie zawodowym w trybie i w granicach przepisów dekretu z dnia 10 grudnia 1946 r. o obowiązku współpracy w zakresie nauczania w szkolnictwie zawodowym (Dz. U.R.P. z 1947 r. Nr 8, poz. 39 i z 1952 r. Nr 11, poz. 65).

Art. 2 wymienionego dekretu wyraźnie postanawia, że pracodawca nie może potrącić pracownikowi płacy za czas zużyty na wykonanie obowiązkowej pracy szkolnej. Praca taka, wykonywana w godzinach pracy zakładu zatrudniającego pracownika, nie może jednakże przekraczać 6 godzin tygodniowo“.

2. W praktyce nasuwały się często wątpliwości, czy możliwe jest, ze względu na przepisy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy, udzielenie pracownikowi, który na podstawie nakazu pracy przeszedł do pracy w innym zakładzie pracy, urlopu wypoczynkowego przed przeprowadzeniem w tym ostatnim zakładzie jednego roku (wzgl. 6 miesięcy dla uzyskania urlopu 2-tygodniowego). Wątpliwości te wyjaśniło PRM pismem z dnia 25.V.1952 r. Nr Os-0110/273 w następujący sposób:

„W związku z nasuwającymi się w praktyce wątpliwościami, czy absolwent średniej szkoły zawodowej lub szkoły wyższej, który przeszedł do innego zakładu pracy na podstawie nakazu pracy wydanego

w trybie przepisów ustawy z dnia 7 marca 1950 r. (Dz. U.R.P. Nr 10, poz. 106) traci ciągłość pracy w rozumieniu przepisów o urlopach wypoczynkowych — PRM po porozumieniu się z PKPG i innymi zainteresowanymi resortami wyjaśnia, że przejście do innego zakładu pracy w trybie powyższych przepisów nie pozbawia i nie ogranicza uprawnień urlopowych pracownika, nabytych z tytułu pracy w poprzednim miejscu zatrudnienia.

Stanowisko takie znajduje podstawę w art. 2 ust. 5 ustawy o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U.R.P. z 1949 r. Nr 47, poz. 365 oraz Dz. U.R.P. z 1950 r. Nr 13, poz. 123).

Warunkiem zaliczenia pracownikowi ciągłości pracy jest jednakże rozpoczęcie przez niego pracy (zgłoszenie się do pracy) w nowym miejscu zatrudnienia w terminie oznaczonym w nakazie pracy.

Analogiczne zasady postępowania należy stosować do pracowników objętych w zakresie urlopów przepisami ustawy o państwowej służbie cywilnej (Dz. U.R.P. z 1949 roku Nr 11, poz. 72) oraz innymi przepisami służbowymi“.

USTAWA O ZAOPATRZENIU INWALIDZKIM W BRZMIENIU OBOWIĄZUJĄCYM —

(Dz. U.R.P. z 1948 r. Nr 50, poz. 387)

(Art. 2. ust. 2 lit. i)

W sprawie zaopatrzenia wdowy M., Ministerstwo Finansów pismem z dnia 31 stycznia 1951 r. Nr MP 21 655/4/50 wyjaśniło: „że pozostali po żołnierzach oraz po inwalidach obcych armii (z okresu wojny po 1 sierpnia 1914), repatriowani na teren Rzeczypospolitej Polskiej, są uprawnieni do ubiegania się o zaopatrzenie inwalidzkie na podstawie art. 2 ust. 1 lit i) ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim w brzmieniu dekretu z dnia 25.X.1948 r. (Dz. U.R.P., Nr 50, poz. 387), niezależnie od tego czy zmarły mąż (ojciec, syn) był obywatelem polskim.

Prawo to służy osobom pozostałym, które miały przyznane zaopatrzenie inwalidzkie w państwie, którego były obywatelami lub miały warunki do uzyskania takiego zaopatrzenia z tytułu uszkodzenia zdrowia, doznanego przez męża (ojca, syna) po dn. 31 sierpnia 1939 r.“.

¹⁾ zob. „Przegląd Prawa Społecznego“ z 1952 roku Nr 3, str. 47 wkładki.